

ken" heeft afgespeeld dan kan een opvallend constructieve opstelling van de universiteiten en hogescholen worden geconstateerd; de instellingen zijn onder ongunstige omstandigheden tot het uiterste gegaan in het leveren van bijdragen tot oplossing van de problemen. Het veel gehoorde verwijt van starheid en hebzucht van de academische wereld is — in ieder geval op dit punt — volstrekt gelogenstraft.

Een blik vooruit; veranderingen in de komende jaren

Vast staat dat dit systeem van planning verder zal moeten worden ontwikkeld in de komende periode; maar dat is niet het enige veld waar verandering op til is. Als ik mij veroorloof — en dat mag wel in een jaarverslag — een blik vooruit te werpen dan wil ik mij concentreren op de contouren van de veranderingen die ons in de komende jaren te wachten staan; veranderingen die, als geheel gezien, reden tot bezorgdheid geven.

Een blik vooruit heeft één nogal speculatief karakter; zij leent zich gemakkelijk voor kritiek. Bovendien lopen dergelijke beschouwingen, vooral als zij van bezorgdheid blijk geven, het risico van de zichzelf vervullende profetie. Daarom wil ik volstaan met een globale beschouwing, ook al omdat het in het bestek van dit verslag niet past om alle kwesties die in dit verband van belang zijn min of meer gedetailleerd te bespreken. Ik onthoud mij dan ook van een beoordeling van de elementen van verandering en beperk mij tot enkele grote lijnen.

Het concept ontwikkelingsplan voor het wetenschappelijk onderwijs tot 1983, dat in de afgelopen maanden in overleg tussen instellingen en departement is opgesteld, geeft enkele kaders voor de komende jaren aan:

de „nullijn" wat de middelen betreft, handhaven van de huidige hoeveelheid onderzoek, meer studenten opnemen door bezuiniging op onderwijsprogramma's en andere taken. En ook dan zal — helaas — in 1983 nog steeds een aantal numeri fixi blijven bestaan.

Tot veel ingrijpender veranderingen in onderwijs- én studieprogramma's in de komende jaren zal de herstructurering van het wetenschappelijk onderwijs leiden, vooral als daarbij — al of niet geleidelijk —